

CONSIDERAȚII PRIVIND UNELE CARACTERISTICI ALE MEDIULUI INTERNAȚIONAL DE SECURITATE

FEATURES SOME CONSIDERATIONS INTERNATIONAL SECURITY ENVIRONMENT

Colonel Sergiu NISTOR*
Colonel (r) dr. Benone ANDRONIC **

Rezumat: Complexitatea mediului de securitate din ultimii ani este demonstrată permanent, de multitudinea, amploarea și interdependența evenimentelor care au loc la nivel global. De la sfârșitul mileniului trecut, vorbim de apariția și dezvoltarea unor fenomene noi precum terorismul, traficul de persoane, traficul de materiale strategice, migrația, diminuarea resurselor naturale, poluarea, încălzirea globală și altele. Trebuie precizat faptul că aceste fenomene nu au apărut peste noapte, ele au existat și în trecut dar în zilele noastre acestea s-au acutizat. Evoluția nu este chiar așa de surprinzătoare, deoarece crizele de orice natură și în special cele economice conduc la acutizarea acestor fenomene. Prezentul ne demonstrează clar acest fapt, criza economică mondială, care se adâncește de la o lună la alta, ducând la exacerbarea atentatelor teroriste în diferite zone de glob alese cu atenție pentru obținerea unui impact mediatic puternic, la creșterea migrației, diminuarea resurselor naturale și creșterea poluării.

Cuvinte-cheie: mediul de securitate; criza economico-financiară; fenomenul terorist; competiție; reînarmare.

Abstract: The complexity of the security environment in recent years is shown continuously, the multitude, magnitude and interdependency of events occurring globally. The end of the last millennium is marked by the emergence and development of new phenomena such as terrorism, human trafficking, trafficking of strategic materials, migration, depletion of natural resources, pollution, global warming is brought to the public attention more and more. It should be noted that these phenomena did not occur overnight, they have existed in the past but nowadays they have worsened. Evolution is not so surprising since the crises of all kinds and especially economic ones leading to exacerbation of these phenomena. This clearly demonstrates this global economic crisis, which is deepening from one month to another,

---

* Doctorand la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, email: sergiunistor@yahoo.com

** Profesor universitar asociat la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, email:benoneandronic@yahoo.com

leading to exacerbation of terrorist attacks in different parts of the globe carefully selected to achieve a strong media impact, increasing migration, depletion of natural resources and increasing pollution.

Keywords: security environment; economic and financial crisis; terrorist phenomenon; competition; rearmament.

Analiștii politici, dar și militari, au scos în evidență faptul că guvernele, alianțele politico-militare constituite după cea de-a doua conflagrație mondială au încheiat o serie de parteneriate pe probleme de securitate, dezvoltate și în prezent, dar care nu au reușit și nu reușesc să împiedice multiplicarea acestor tensiuni care au condus și probabil vor conduce în continuare la menținerea de focare de conflicte regionale. De asemenea, problemele sociale, etnice și de mediu generează în permanență instabilitate.

Federația Rusă a desfășurat numeroase acțiuni printre care menționăm: controlul rutelor de transport al hidrocarburilor caspice și dorința Federației Ruse de a-și recâștiga statutul pierdut prin destrămarea Uniunii Sovietice; noua politică rusă, care aduce în prim-plan inclusiv forța armată și crește masiv, în ultimul timp, cheltuielile militare, care trimite unități ale forței nuclear-strategice sau strategice ruse de la Polul Nord până în America Latină, în misiuni de exercițiu comune sau în comun cu armatele unor state de pe alte continente; întreruperea furnizării de energie către unii dintre vecini; amenințarea cu instalarea de sisteme antirachetă în zona Kaliningrad, ca replică la acceptul și instalarea pe teritoriile unor state europene membre NATO a unor elemente ale scutului american antirachetă; eforturile de a-și spori influența și controlul asupra unor state foste sovietice din Europa de Est și Asia.

În contrapartidă cu Statele Unite și Alianța Nord-Atlantică, care au intervenit militar în Afganistan și au trupe în unele țări din Asia, Federația Rusă și-a reconfigurat disponerea strategică a forțelor. Organizația Tratatului pentru Securitate Colectivă (CSTO), proiectată pentru țările membre ale Comunității Statelor Independente, este reactivată în paralel cu dezvoltarea Organizației de Cooperare de la Shanghai (SCO). CSTO, care grupează fostele țări sovietice Armenia, Belarus, Kazahstan, Kîrgâzstan, Rusia, Uzbekistan și Tadjikistan dezvoltă, la fel ca NATO, o forță de reacție rapidă, capabilă să acționeze imediat în orice colț al spațiului CSI. Dar, în urma unei analize mai atente, sunt autori¹ care au ajuns la concluzia că „reînarmarea Rusiei”, nu are

¹ Dr. Teodor Frunzeti, *Cunoașterea comună și cunoașterea științifică în știința militară*, Revista Impact Strategic, nr.1(42)/2012, p. 13.

dimensiunile alarmante pe care s-a străduit aceasta să le mediatizeze și nu poate constitui o amenințare reală pentru SUA și UE. China și Rusia, împreună cu Kazahstan, Kîrgâzstan, Tadjikistan și Uzbekistan au fondat în 2001 Organizația pentru Cooperare de la Shanghai (SCO). Cum Rusia a pledat mult timp pentru o importanță sporită dată CSTO și SCO, ambele grupări par să întărească legăturile dintre ele. Chinei îi revine un rol major în sistemul economic internațional. Totuși, piața sa de desfacere, largă și în continuă creștere, se află în opoziție cu sistemul său politic relativ închis, care, așa cum se susține, neagă drepturile omului, drepturi care sunt de la sine înțelese în democrațiile occidentale.

Statele din Caucaz și din Asia Centrală formate în urma dezmembrării Uniunii Sovietice rămân o potențială sursă de instabilitate și incertitudine. Chiar dacă statele din această regiune au capacitatea de a face reformă și a se democratiza, este posibil ca procesul să fie lent, iar instabilitatea să ridice probleme care ar putea crea tensiuni în Europa. Instabilitatea din Ucraina sau restrângerea suveranității sale ar putea readuce în discuție securitatea și interesele tuturor statelor din zonă. Totuși, între NATO, pe de o parte, și Rusia, respectiv Ucraina, pe de altă parte, există relații de cooperare, parteneriat și dialog. Astfel, Consiliul Permanent Reunit NATO-Rusia s-a înființat în conformitate cu Actul Fondator NATO-Rusia, din 27 mai 1997, pentru consultări, cooperare și stabilire a consensului între Alianța Nord-Atlantică și Federația Rusă. De asemenea, pe baza „Cartei NATO- Ucraina”, din iulie 1997, Consiliul Nord-Atlantic are întâlniri periodice cu Ucraina în cadrul Comisiei NATO-Ucraina pentru a evalua stadiul relațiilor bilaterale și a studia dezvoltarea acestor relații.

Orientul Mijlociu a reprezentat întotdeauna un vulcan nestins care va rămâne și în viitor gata să erupă. Sursele de tensiuni nu se află numai în Golf și în interiorul acestui spațiu, ci, din nefericire, și în exteriorul acestuia.

Orientul Apropiat are probleme teritoriale și interculturale care oricând pot declanșa conflicte militare generatoare de pierderi de vieți omenești și nu numai. Țările arabe și Israelul sunt departe de a ajunge la o conviețuire în deplină securitate. Conflictul recent din Fâșia Gaza, pozițiile foarte diferite ale comunității internaționale, precum și urmările dramatice pentru locuitorii din zonă exprimă foarte clar complexitatea situației. Regimurile radicale care guvernează Libia și Iranul pun permanent în pericol stabilitatea regională, precum și accesul internațional la sursele vitale de energie.

Putem vorbi fără a greși de o competiție între SUA și Iran pentru a deține puterea regională și implicit pentru a putea controla resursele petroliere din zonă.

În acest context, perspectiva unui Iran nuclearizat ce poate să transfere o astfel de capabilitate grupărilor teroriste din Orientul Mijlociu devine inacceptabilă nu numai pentru interesele vitale ale Statelor Unite dar și pentru pacea și securitatea lumii.

Peninsula Coreeană, ca dealtfel și cele două noi centre de putere la nivel regional, cum sunt India și Pakistanul, pot conduce la evoluții imprevizibile și la finalități incerte.

Europa Centrală, din punctul de vedere al securității, reprezintă un spațiu coerent. Istoria a demonstrat, în special cel de-al Doilea Război Mondial urmat de Războiul Rece, că ori de câte ori coerența securității acestei zone a fost afectată au fost sădite semințele unui viitor conflict. Nu din întâmplare fragmentarea Europei Centrale a dus la tensiuni majore și la conflicte pe continent. Formula constituirii Identității Europene de Securitate și Apărare (ESDI) în cadrul NATO vizează reconcilierea unei noi mari autonomii europene pe probleme de securitate și apărare, păstrându-se legătura transatlantică. În acest context, procesele de extindere ale celor două mari organisme integratoare – NATO și UE – completează fizionomia mediului de securitate actual, dând credibilitate eforturilor de edificare a noii arhitecturi de securitate în condiții de stabilitate, încredere și siguranță în plan regional.

Peninsula Balcanică, incluzând Albania, Bulgaria, Grecia, statele formate în urma dezmembrării Iugoslaviei, alături de România și Turcia europeană, reprezintă o graniță între culturi, religii, mentalități, ideologii și sfere de influență, pe cât de multiple și individualizate, pe atât de diversificate și interconținute. Aici se reunesc, pe de o parte, entități statale aflate în diferite stadii ale procesului de tranziție către democrație și economia de piață, având niveluri de dezvoltare extrem de diferențiate și cu statute deosebite față de instituțiile euroatlantice integratoare, iar pe de altă parte, spații și regiuni încă instabile și nesigure, supuse unor crize și conflicte aflate în derulare sau în stare latentă, insuficient soluționate, gata oricând să fie reactivate, capabile să genereze noi amenințări și provocări la adresa securității regionale și globale.

Schimbările profunde petrecute în mediul de securitate, la sfârșit și început de mileniu, au eliberat gândirea de constrângeri ideologice și de fidelități impuse, marcând practic, începutul unei noi ere. Mediul de securitate a devenit fluid, flexibil, făcând posibile tot felul de construcții, de organizări și reorganizări, în funcție de predominanța, de impactul unor tendințe, dar și în raport cu dinamica intereselor și schimbărilor fizionomice la nivelul polilor de putere.

Evenimentele politice majore recente, declanșarea „războiului împotriva terorismului”, constituirea Consiliului NATO - Rusia, lărgirea organizațiilor internaționale

de securitate și a Uniunii Europene, demonstrează dinamismul fără precedent al mediului actual de securitate.²

În evoluția de realizare a securității internaționale se constată în ultimii ani o amplificare a eforturilor pentru edificarea stabilității la nivel regional, ca o etapă intermediară a procesului de stabilitate la nivel global. Eforturile depuse de Comunitatea internațională pentru instaurarea păcii în Balcani, Orientul Mijlociu și Africa sunt concludente și pun în evidență preocupările instituțiilor internaționale de securitate.

Aceste organisme trebuie să facă uz de instrumentele avute la dispoziție (politice, economice și militare), pentru realizarea și dezvoltarea stabilității europene, pentru dezvoltarea relațiilor interstatale, conlucrarea și cooperarea în cadrul acestora și, nu în ultimul rând, în impunerea unor decizii și hotărâri la nivel global. Din această perspectivă, alianțele și înțelegerile regionale vor rămâne trăsături ale politicii internaționale viitoare, chiar dacă ele se vor adapta noilor circumstanțe și vor contribui la dezamorsarea situațiilor de criză.

Realizarea unei securități internaționale viabile reclamă, în mod firesc, necesitatea accelerării procesului de integrare în structurile europene și euroatlantice și realizarea unui climat de stabilitate care să permită combaterea riscurilor și amenințărilor specifice etapei actuale.

Principalele riscuri și vulnerabilități, specifice etapei actuale a mediului internațional de securitate, contribuie într-o foarte mare măsură la evoluția teatrelor de operații actuale, dar și la cele viitoare. Actuala arhitectură de securitate reflectă trăsăturile esențiale ale mediului geopolitic și geostrategic în care se derulează: tranziția către sistemul internațional multipolar; competiția între puteri în spațiul euroatlantic pentru redistribuirea rolurilor; lărgirea NATO și a Uniunii Europene; tentativele Federației Ruse de a-și reafirma statutul de mare putere pe arena internațională.

Toate acestea se desfășoară în condițiile menținerii unor riscuri și amenințări la adresa stabilității și securității mondiale. Riscurile și amenințărilor clasice la adresa securității europene se mențin la nivel minim, de actualitate rămânând cele asimetriche.

- *Fenomenul terorist, sub toate formele sale de manifestare.* Riscurile proliferării fenomenului terorist în statele europene tind să se amplifice, mai ales în acele țări în care există instabilitate politică și în rândul cărora se constată apariția unor lideri sau grupări cu atitudini din ce în ce mai radicale sau de tip nedemocratic. Terorismul islamic continuă să se adapteze la noile condiții, în care riposta internațională și-a demonstrat fermitatea (Kosovo, Bosnia-Herțegovina), prin renunțarea la structurile ierarhic-verticale și înlocuirea lor cu celule/structuri regionale independente, dar care invocă o ideologie comună.

---

² Gl. lt. dr. Teodor Frunzeti, *Revista Forțelor Terestre* 2009, *Editorial*, p. 1.

- Crima organizată transnațională, în care fraudă bancară, corupția, migrația ilegală și traficul de armament și droguri devin dominante.

- Existența statelor și zonelor prost guvernate, statelor eșuate care facilitează proliferarea și manifestarea amenințărilor asimetrice (Siria, Egipt, Iran, Somalia, Afganistan, Liberia, Cecenia, Bosnia-Herțegovina, Kosovo etc.).

Factorii politici care determină evoluția teatrelor de operații sunt constituirea unei alianțe, schimbarea unui guvern, demiteri, posibile scandaluri politice etc.

Participarea unui stat cu trupe în cazul unui conflict internațional are influențe majore asupra desfășurării operațiilor militare. Totodată, trebuie avut în vedere faptul că retragerea trupelor unui stat din cauza schimbării regimului politic va influența în mod negativ desfășurarea evenimentelor în zona respectivă de conflict.

Deschiderea unui nou teatru de operații nu poate avea loc decât în urma consensului politic al țărilor care se vor implica în conflictul respectiv (aflat în desfășurare, care este iminent etc.), dar cu acordul prealabil al Organizației Națiunilor Unite.

Modelată pentru realități politico-militare care, începând cu ultimul deceniu al secolului trecut, suferă modificări permanente, Organizația Tratatului Atlanticului de Nord a fost pusă în fața unor provocări noi. Pentru a-și demonstra credibilitatea și atașamentul față de valorile pe care le-a apărât de la înființare, dar și cu scopul gestionării riscurilor și amenințărilor specifice perioadei post Război Rece, Alianța a demarat un amplu proces de adaptare la noile condiții.

După efectuarea unor analize politico-militare profesioniste, Organizația Tratatului Atlanticului de Nord a inițiat și derulează și în prezent ample procese de remodelare a structurilor interne, îndeosebi a celor militare, cu scopul de a oferi consistență, coerență și perspectivă în gestionarea actualelor și viitoarelor situații de criză. Astfel, aceasta se transformă treptat într-un actor politic major al lumii viitoare, tot mai doritoare de pace.

La Praga, statele Alianței au adoptat noi concepte doctrinar-strategice, precum: Conceptul strategic al NATO, rezultat al raportării Noului Concept Strategic lansat la Washington, în 1999, la noile riscuri și amenințări din mediul de securitate; conceptul de apărare împotriva terorismului; noile structuri de comandă; noua structură de forțe a NATO; Forța de Răspuns a NATO (NRF); Angajamentul de la Praga privind Capabilitățile (PCC); specializarea de rol etc.³

Apărarea împotriva terorismului are în vedere crearea unor capabilități necesare luptei cu acest flagel, sub diferite forme – antiterorism, contraterorism și operațiuni de management al consecințelor acțiunii terorismului – în limitele

³ Dr. N. Dolghin, Mihai Dinu, Vasile Popa, *NATO, între certitudini și așteptări*, UNAp, Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate, 2004, p.3.

capabilităților puse la dispoziție pentru celelalte misiuni cu caracter militar și în coordonare și cooperare cu autoritățile civile competente din statele respective.

Noua structură de forțe a NATO este formată din forțe dislocabile cu capacitate acțională ridicată și forțe cu capacitate acțională mai redusă, în special unități de sprijin de luptă și de sprijin logistic pe care aceste comandamente le vor conduce în operații.

Forța de Răspuns a NATO este o structură care s-a constituit prin participarea statelor membre cu forțe de acțiune rapidă adecvate, în vederea îndeplinirii unor misiuni imediate care rezultă din proliferarea riscurilor și amenințărilor, îndeosebi a celor asimetrice, pentru acoperirea noilor vulnerabilități din Spațiul Euroatlantic (SEA).

Angajamentul de la Praga privind Capabilitățile definește voința statelor membre de a-și îmbunătăți capacitățile proprii în domenii esențiale pentru operațiunile militare internaționale, cum sunt: mijloacele de transport strategic, aerian și maritim și supravegherea aer-sol.

Specializarea de rol este o inițiativă lansată ca parte a PCC, ce incumbă o nouă formă de cooperare în cadrul NATO, cea a rolurilor, pornind de la aptitudinile și posibilitățile reale ale fiecărei țări membre.

În noile condiții ale mediului strategic de securitate, NATO îndeplinește rolul de organizație politico-militară de securitate și apărare colectivă, care contribuie la menținerea păcii și stabilității spațiului euroatlantic, dar și a celui global, prin acțiuni militare și alte acțiuni de management al crizelor, în nume propriu sau sub egida ONU, ori în colaborare cu alte organisme internaționale de securitate.

Alianța are mai multe misiuni, printre care și cea *de securitate* – participarea la întregul spectru de operații NATO (art. 5 și non-art. 5), cu Forța de Răspuns a Alianței (NRF), infrastructură și sprijinul națiunii gazdă (HNS), la PCC; participarea la operații de sprijin al păcii, umanitare și operații postconflict. La Summitul de la Lisabona, din anul 2010, s-a aprobat noul „Concept strategic – Lisabona 2010” din care rezultă, printre altele, și următoarele:

- alianța trebuie să aibă capacitatea de a planifica, pregăti și desfășura activități de reconstrucție și dezvoltare;
- definirea și implementarea unei strategii C4ISR pentru asigurarea unor funcții de comandă robuste, flexibile și măsurabile, care depinde de capacitatea națiunilor de a face posibilă o capacitate facilitată de rețeau NATO (Network Enabled Capability);
- interoperabilitatea reprezintă un factor de multiplicare care va permite Alianței dezvoltarea în parteneriat a unui pachet de capabilități/forțe care să desfășoare acțiuni de luptă în orice mediu;

- calitatea de membru al Alianței înseamnă și distribuția echitabilă a rolurilor, riscurilor și responsabilităților, bugetul alocat de fiecare națiune apărării, respectiv procentajul din PIB alocat înzestrării sunt indicatori ai efortului fiecărui stat membru în domeniul apărării).⁴

La Summitul NATO de la Chicago, din 20-21 mai 2012, s-a discutat și aprobat conceptul „Smart defence” care, în esență, înseamnă construirea securității cu bani mai puțini și muncind împreună și mai flexibil.

În opinia noastră, mediul internațional de securitate se află într-o continuă schimbare, „fluidizarea” acestuia determinând o readaptare continuă a misiunilor alianțelor politice și militare internaționale.

Apreciem faptul că este imperios necesară cunoașterea în amănunt a caracteristicilor mediului de securitate actual pentru organismele și organizațiile politice și politico-militare, pentru a efectua previziuni pe termen scurt și mediu în ceea ce privește evoluția organismelor militare ale unor state.

BIBLIOGRAFIE

Dr. Teodor Frunzeti, *Cunoașterea comună și cunoașterea științifică în știința militară*, Revista Impact Strategic, nr.1 (42)/2012.

Gl. lt. dr. Teodor Frunzeti, *Editorial*, Revista Forțelor Terestre, nr. 2/2009.

Dr. Nicolae Dolghin, Mihai Dinu, Vasile Popa, *NATO, Între certitudini și așteptări*, UNAp, Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate, 2004.

Constantin Mincu, *NATO „smart defence” între conceptual teoretic și realitate*, Revista de Științe Militare nr. 3 (28), Anul XII, 2012.

⁴ Constantin MINCU, *NATO „smart defence” între conceptual teoretic și realitate*, Revista de Științe Militare nr.3 (28), Anul XII, 2012, p. 11.